

Інформація про стан виконання плану дій щодо інтеграції України до Європейського космічного агентства (далі – ЄКА)

На виконання плану дій щодо інтеграції України до ЄКА (далі – план дій), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.09.2023 № 796-р, станом на березень 2025 року здійснено такі заходи:

1. На виконання заходу 1 завдання 1 плану дій.

У зв'язку з кадровими змінами в державних органах та з метою оновлення складу Міжвідомчої робочої групи з питань співпраці України та ЄКА (далі – Міжвідомча робоча група), створеної відповідно до наказу Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України від 30.12.2023 № 259 (зі змінами від 29.02.2024 № 40), Мінстратегпром листом від 13.03.2025 № КМ/1.3-6.2/245-25 звернувся до Секретаріату Кабінету Міністрів України, Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України та Державного космічного агентства України з пропозицією надати кандидатури для включення до складу Міжвідомчої робочої групи. На сьогодні отримані кандидатури від Міністерства освіти і науки України, Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України та Державного космічного агентства України. Міністерство закордонних справ України надало кандидатуру до участі в засіданнях Міжвідомчої робочої групи з питань співпраці України та ЄКА в якості спостерігача. Міністерство юстиції України повідомило про готовність у разі необхідності долучитися до виконання завдань, передбачених планом дій. Міністерство фінансів України поінформувало про готовність взяти участь в опрацюванні питань в межах його компетенції.

2. На виконання заходу 2 завдання 1 плану дій.

25.12.2024 проведено друге засідання Міжвідомчої робочої групи, про результати якого було поінформовано Кабінет Міністрів України листом Мінстратегпрому від 22.01.2025 № КМ/1.3-6.2/87-25. Зазначеним листом також був надісланий звіт за результатами аналізу інтеграції України до ЄКА станом на 2024 рік.

Під час засідання обговорено та взято до уваги звіт за результатами аналізу інтеграції України до ЄКА за 2024 рік, представлено Мінстратегпромом аналіз щодо космічної діяльності держав, які є повноправними та асоційованими членами ЄКА та уклали Угоду європейської держави, що співпрацює з ЄКА, узгоджено проєкт стратегічного бачення розвитку співпраці України з цими державами з огляду на досягнення мети набуття Україною членства в ЄКА, підготовлені пропозиції та рекомендації Міжвідомчої робочої групи на 2025 рік, а саме:

забезпечити ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Урядом України та Європейським космічним агентством про відновлення дії Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва

у використанні космічного простору в мирних цілях;

здійснювати заходи із забезпечення практичної реалізації спільних проєктів з ЄКА відповідно до плану заходів, підготовленого ДКА та надісланого голові Міжвідомчої робочої групи листом від 10.01.2025 № 459--6.1;

актуалізувати аналіз космічної діяльності держав, які є повноправними та асоційованими членами ЄКА та уклали Угоду Європейської держави, що співпрацює з ЄКА;

здійснити заходи щодо виконання завдань стратегічного бачення розвитку співпраці України з державами, які є повноправними та асоційованими членами ЄКА та уклали Угоду європейської держави, що співпрацює з ЄКА;

продовжити започатковану серію онлайн-заходів щодо обміну практичним досвідом Польщі на її шляху до вступу в ЄКА, організувати проведення наступного заходу та запросити до участі в ньому представників Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції СКМУ, МЗС, МОН, Мінекономіки та Мінфіну;

опрацювати з ЄКА проведення спільного заходу щодо вивчення процесу реалізації (етапність), контролю та оцінювання результатів проєктів ЄКА;

продовжити переговорні процеси з європейською стороною щодо участі України в програмах «EGNOS» та «Copernicus», приєднання України до Космічної програми ЄС та її окремих компонентів;

продовжити з ЄКА започатковану практику стажування українських вчених в ЄКА.

3. На виконання заходу 1 завдання 2 плану дій.

ДКА та ЄКА опрацьовують питання укладення Імплементативної угоди щодо умов реалізації спільних проєктів України та ЄКА, проєкт якої має надіслати ЄКА на опрацювання української сторони відповідно до листа Генерального директора ЄКА від 07.01.2025 № DG/101.

4. На виконання заходу 2 завдання 2 плану дій.

Прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 № 577-р «Про підписання Угоди (у формі обміну листами) між Урядом України та Європейським космічним агентством про відновлення дії Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях». 05.07.2024 та 24.07.2024 підписано зазначену Угоду. На виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності Угодою, ДКА підготувало проєкт Закону України «Про ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Урядом України та Європейським космічним агентством про відновлення дії Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях» та проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про подання до Верховної Ради України проєкту Закону України «Про ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Урядом України та Європейським космічним агентством про відновлення дії Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва

у використанні космічного простору в мирних цілях», які наразі готуються Мінстратегпромом до подання на розгляд Кабінету Міністрів України.

5. На виконання заходу 3 завдання 2 плану дій.

З урахуванням пропозиції ДКА до Бюджетної декларації на 2025 – 2027 роки Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» виділено 380 000,0 тис. гривень на виконання бюджетної програми КПКВК 6381020 «Виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері космічної галузі, в тому числі загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України». Зазначена сума охоплює видатки на напрям використання бюджетних коштів, який передбачає початок реалізації спільних з ЄКА проєктів у сфері космосу в мирних цілях. З метою забезпечення використання коштів державного бюджету, виділених на виконання програми КПКВК 6381020 у 2025 році, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 18.03.2025 № 306 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з розвитку космічної діяльності та виробництва космічної техніки», яка передбачає використання коштів за бюджетною програмою на виконання серед іншого здійснення заходів щодо забезпечення співробітництва України з ЄКА у межах двостороннього співробітництва з набуттям асоційованого членства.

Мінстратегпром за участі Міністерства закордонних справ України, Державного космічного агентства України, Національної академії наук України та Служби зовнішньої розвідки України підготував інформацію щодо космічної діяльності держав, які є повноправними та асоційованими членами ЄКА, а також уклали Угоду європейської держави, що співпрацює з ЄКА, та стратегічне бачення розвитку співпраці України з цими державами, які схвалені Міжвідомчою робочою групою на її засіданні 25.12.2024.

У взаємодії з Польським космічним агентством започатковано серію онлайн-заходів щодо обміну практичним досвідом Польщі на її шляху до вступу в ЄКА з метою визначення необхідних кроків України у співпраці з ЄКА та розуміння процедур ЄКА ДКА. 14.06.2024 проведено першу онлайн-зустріч, в якій взяли участь представники ДКА та Мінстратегпрому.

На звернення ДКА від латвійської сторони отримано відповіді на три блоки питань стосовно інтеграції Латвії до ЄКА: фінансовий аспект, інституційний розвиток та розвиток космічної екосистеми.

21-27.04.2024 делегація ДКА відвідала Генеральний директорат Європейської Комісії з питань оборонної промисловості та космосу (DG DEFIS, м. Брюссель, Бельгія), Європейський космічний дослідницький та технологічний центр Європейського космічного агентства (European Space Research and Technology Centre – ESTEC, м. Нордвейк, Нідерланди) та Агентство ЄС з питань космічної програми (European Union Agency for the Space Programme – EUSPA, м. Прага, Чехія). Під час візиту відбулась зустріч високого рівня з генеральним директором DG DEFIS Тімо Песоненом, обговорено основні компоненти

Космічної програми ЄС та здійснено представлення українських підприємств та низки провідних європейських компаній космічної сфери.

За результатами візиту, зокрема:

отримано сигнал від європейської сторони щодо готовності на рівні Європейської Комісії та керівництва DG DEFIS надалі розвивати співпрацю з Україною в космічній сфері та підтвердження доцільності продовження діалогу на рівні експертів за компонентами Космічної програми ЄС;

зазначено європейською стороною про заохочення європейських оборонних та космічних компаній до співпраці з українськими суб'єктами космічної діяльності;

керівництву DG DEFIS запропоновано першочергові кроки, спрямовані на активізацію європейської інтеграції України у космічній сфері;

від представника ЄКА отримано підтвердження готовності продовжувати взаємодію з метою наближення України до членства в ЄКА відповідно до правил і вимог ЄКА;

перед ЄКА ініційовано підготовку імплементаційної угоди щодо реалізації спільних проєктів, робота над якими розпочнеться після отримання фінансування українською стороною.

За напрямом дистанційного зондування Землі (проєкт «Copernicus») в межах реалізації Домовленості між Державним космічним агентством України та Європейським космічним агентством про технічну експлуатацію космічного компонента програми «Copernicus», укладеної на виконання Угоди між Державним космічним агентством України та Європейською комісією про співробітництво в галузі доступу до даних і використання даних супутників «Sentinel» програми «Copernicus» від 28.03.2019, ДКА та ЄКА здійснюють підготовчі дії з переходу української сторони на нову екосистему «Copernicus Data Space Ecosystem» для продовження отримання доступу до даних Copernicus Sentinel.

Продовжено співпрацю щодо укладення Домовленості про технічну експлуатацію космічного компонента програми «Copernicus». 23.07.2024 європейській стороні надіслано остаточно доопрацьовану з огляду на зауваження EUMETSAT версію проєкту Домовленості між ДКА та Європейською організацією з експлуатації метеорологічних супутників (EUMETSAT) про технічну експлуатацію космічного компонента програми «Copernicus». На сьогодні ДКА та EUMETSAT завершують узгодження тексту проєкту Домовленості.

За напрямом супутникової навігації («GALILEO/EGNOS») отримано пропозицію від європейської сторони та підтверджено її готовність у короткостроковій перспективі надати Україні на відповідний запит доступ до сервісу «Safety-of-Life» (Безпека життя) в межах «EGNOS» (сервіс «EGNOS Safety-of-Life» призначений для забезпечення додаткової точності авіаційної навігації з метою покращення безпеки польотів та зменшення затримок і відхилень). Пріоритетом за зазначеним напрямом залишається підготовка проєкту Угоди між Україною та Європейським Союзом про розширення

Європейської геостационарної навігаційної оверлейної системи «EGNOS» на територію України.

Водночас у процесі проведення представниками відділу супутникової навігації DG DEFIS презентації компонента «GALILEO/EGNOS» Космічної програми ЄС під час візиту делегації ДКА до DG DEFIS 24.04.2024 українській стороні було повідомлено, що, зважаючи на ведення бойових дій в Україні, продовження роботи щодо встановлення на території України коригувальних станцій EGNOS до їх завершення є малоімовірним, та висловлено готовність до відновлення практичних дій щодо поширення дії EGNOS на територію України після припинення бойових дій.

Крім цього, реалізується програма стажування наукових та інженерних фахівців України за кошти ЄКА для проведення науково-дослідницької діяльності з космічної тематики в установах ЄКА. Наразі здійснюється стажування двох науковців у Центрі ЄКА зі спостережень за Землею (ESRIN, м. Фраскаті, Італійська Республіка).

За інформацією Міністерства освіти і науки України, отриманою листом від 11.02.2025 № 1/2579-25, у 2024 році у сфері використання та дослідження космосу в межах програми «Горизонт Європа» українськими підприємствами та установами подано 3 заявки та підписано 2 грантові угоди відповідно на суми 105,0 тис. євро та 230,0 тис. євро (загальний внесок ЄС складає 161,0 тис. євро). На сьогодні в межах зазначеної програми за участі українських підприємств та установ реалізується 4 проекти у сфері використання та дослідження космосу.

З метою забезпечення укладення Угоди між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про участь України в компоненті «Copernicus» та підкомпонентах «Події космічної погоди» і «Навколоземні об'єкти» компоненту «Космічна ситуаційна обізнаність» Космічної програми Союзу листами Мінстратегпрому від 24.03.2025 № НПА/1.0-6.2/118-25 та від 24.03.2025 № 1.0-6.2/588-25-ДСК подано на розгляд Кабінету Міністрів України проект Розпорядження Президента України «Про делегацію України для участі у переговорах з Європейською Комісією щодо укладення Угоди між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про участь України в компоненті «Copernicus» та підкомпонентах «Події космічної погоди» і «Навколоземні об'єкти» компоненту «Космічна ситуаційна обізнаність» Космічної програми Союзу».
